

VELKOMMEN TIL ONKEL DANNY

Man ka' selvfølgelig mene flere ting om en sag, men at gøre "hver fugl synger med sit næb" til motto i den totale tolerances navn, ka' måske være skadeligt for sjælen. Så vi har vovet springet og lavet et interview med Dan Turell.

Bortset fra at få nogle kontroversielle udgydelser over "den ny inderlighed" ned på båndet, lykkedes det os at opsnappe kommentarer til bl.a. rock-fænomenet Lou Reed og kriminalforfatteren Raymond Chandler — som vor mand foretrækker fremfor kønsbevægelser, Clod, Nagel & consorter, alt imens han håber på at "følelseskvababerne" blir bedre til at skrive ad åre.

Hvis Onkel Dannys synspunkter forstyrrer din nattesøvn, er du naturligvis velkommen til at kaste dig over tasterne — vi ta'r imod med kyshånd.

— Når du sammen med Sølvstjernerne i dit show siger "Velkommen!" til alle Danmarks normale og såkaldte afvigere eller tabere, er det så hele bundtet du elsker lige højt, eller er der nogen der har din særlige sympati, fx. de pædofile, altså børneelskerne, eller kontordamerne?

— Der er ingen af dem der har min særlige sympati; når jeg siger "Velkommen!" til dem er det bare udtryk for en erkendelse af, at de alle sammen er der og at de hver har sin ret til at være der. Der er ingen grund til at jeg sku ha mere sympati med kontordamerne eller de pædofile, jeg tænker ikke i grupper på den måde, jeg kender ikke ret mange pædofile og jeg kender heller ikke ret mange kontordamer, men jeg kender ret mange mennesker, og de mennesker jeg kender holder jeg af, de er meget forskellige. Nogle af dem er bøsser, andre af dem er heterosexuelle, atter andre er sågar gartnere, og enkelte af dem dyrker horoskoper — det er ikke på grund af de ting jeg sætter pris på dem, det er på grund af andre ting. Men generelt er jeg ikke sådan særlig specielt forelsket i nogen mindretalsgrupper; det sku da lige være underbetalte forfattere i starten af trediverne, deres problemer har jeg nemlig virkelig forståelse for.

— Hvorfor tar du ikke konsekvensen og blir transvestit — du ligner jo en tamvild i forvejen?

— Du ka ligeså godt spørge om hvorfor en hund ikke tar konsekvensen og blir til en hest, når den nu alligevel har fire ben, eller hvorfor en guldfisk ikke tar konsekvensen og blir til en hval, når den nu svømmer alligevel — det er et komplet meningsløst spørgsmål; uanset hva jeg ligner eller hvad jeg ikke ligner, så ser jeg ud som jeg nu engang ser ud. Jeg har ikke fået nogen næseoperationer eller nogen særlige ansigtsmasker, jeg er født med det udseende; jeg kan ikke se nogen konsekvens i at blive transvestit af den grund. Det ku ligeså godt være en konsekvens at blive Frankenstein eller at gi sig til at spille i gyserstumfilm!

— Hva synes du om de nye punk-blade, fx. Db 110, og punkerne i øvrigt. Siger de noget væsentligt om de tendenser der er oppe i tiden, i samfundet, hos teenagerne, især de mandlige?

— Jeg ved ikke om det specielt gælder

de mandlige, jeg vil hellere sige det generelt for de mandlige og de kvindelige punk-rockere jeg kender. Men det der karakteriserer dem fremfor andre teenagere, det er i hvert fald at de ikke er tilfredse med Saturday Night Fever, og Grease, og at de i stedet for hellere vil lave deres egen ting, en ting hvor jeg er overbevist om at de vil lave temmelig mange dumheder og få temmelig mange tærsk, direkte eller indirekte, fysisk eller psykisk. Men under alle omstændigheder holder jeg uendelig meget mere af dem end af dem der ska ned og se Grease, fordi de vil lave deres egen ting.

Hva angår deres blade så synes jeg ikke de er — overbegavede; men det er ikke noget udtryk for bevægelsen, jeg tror bevægelsen er meget bedre end det den selv er i stand til at formulere i øjeblikket. Hvis man gravede de gamle hippie-blade frem, Superlove og Wheel og sådan nogen, og kiggede på dem idag, så tror jeg osse man ville få det indtryk at de stort set var skrevet af nogen debile aber. Ikke desto mindre var der temmelig meget kraft bagved dem, og der var temmelig mange af de folk der arbejdede ved dem der senere kom videre og blev i stand til at lave noget; jeg tror det samme kommer til at gælde for punk-bevægelsen.

— Ku du tænke dig at arbejde som psykiater ved fængselsvæsenet, og hva ville du i så fald stille op med alle de mandevrag man finder på den slags anstalter?

— Jeg har stort set ikke noget ønske om at ha noget andet job end det jeg har, hvis jeg havde haft et ønske om at ha et andet job end det jeg har, så ville jeg ha taget det andet job. Jeg har min rigelige portion af vrag at ta mig af fra dag til dag; det finder ikke sted under fængselsvæsenets auspicer, det finder mere sted i Vesterbros natteliv og rundt omkring i byen. Men der træffer jeg tilstrækkelig mange vrag, jeg behøver ikke ligefrem søge ind ved fængselsvæsenet for at få flere — rent bortset fra at en lang række af mine bedste venner hører til blandt de vrag, hvilket jo allerede i sig selv stiller mig i en lettere ansvarlig situation overfor dem. Det bedste man kan gøre for dem er at acceptere dem, hjælpe dem hvor man kan, og det er der ikke nogen generel regel for, fordi hver af dem skal hjælpes

Karsten Weirup & Georg Warming

på sin måde, og hver af dem har brug for sin form for hjælp; der er ikke nogen "helhedsløsning" der gælder alle vrag. Hvert vrag er vrag på sin måde og kræver sin behandling — det ville en fornuftig psykiater sikkert osse sige.

— Hva med Lou Reed?

— Jeg synes han er en af de mest begavede og velartikulerede rock-sangere halvfjerdserne har haft. Jeg synes ikke Lou Reed er så indviklet — han minder mig igen om mange af mine bedste venner.

— Og dig selv?

— Ja, osse det, ja, jeg synes som regel jeg ved hvor han er henne; vi er nogenlunde lige gamle, vi har i hvert sit miljø levet nogenlunde det samme liv, der er ikke så mange overraskelser i det.

— Hva med hans nye Street Hassle-lyd, er det Velvet Underground der dukker op på overfladen igen, eller er det en ny form for Bad Luck?

— Lou Reed har aldrig nogensinde, siden han gik fra Velvet Underground, haft så godt et band som han havde dengang, og selvom han selv har udviklet sig til at blive en langt bedre sanger og på mange måder osse en bedre sangskriver, så har han næsten hele tiden opholdt sig i et musikalsk selskab der var dårligere end Velvet Underground, efter min mening.

— Hva ville du gøre, hvis du ikke var digter-freak, men diagnosticeret og indlagt som kronisk skizofren ordmaniker?

— Det kommer jo nogenlunde ud på eet, det er jeg under alle omstændigheder; det der for dig ligger i ordet "digter-freak" det er formentlig det samme der ligger i de sidste tre ord du nævnte, ikke?

— Der er en forskel?

— Der er den forskel, at den såkaldte freak-digter er på fri fod, har sit cpr-nummer, betaler sin skat, udfylder sin selvangivelse, og bebor en nydelig lejlighed. Det er højst tilfredsstillende, jeg vil hellere være på fri fod end være indlagt. Der er måske osse den forskel, at den der ligger inde, gør det i kraft af at det er vedkommende umuligt at oversætte sine tanker eller sine — ordkæder til andre mennesker, mens den der er ude og måske ovenikøbet lever af det må jo naturligvis pålægge sig selv den disciplin at kunne gøre sig forståelig overfor andre. Halvdelen af

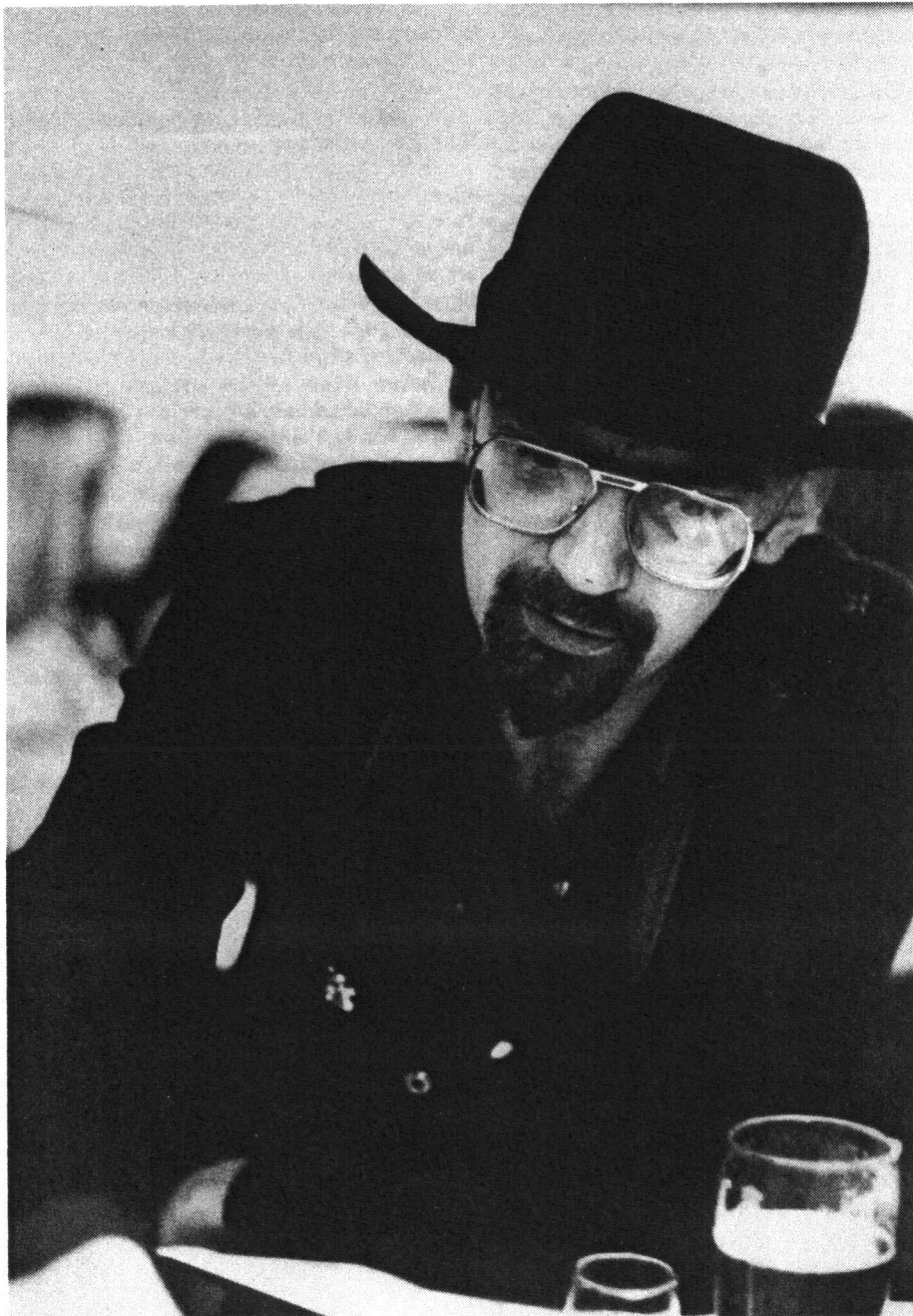

foto: Karsten Weirup

hva der ligger i at være normal ligger i at få andre til at forstå hva man mener.

— *Føles det rart at ha noget tingeltangel mellem benene, som visse andre ikke har?*

— Jah, jeg ved sgu snart ikke, der er sådan noget med at det er svært at finde ud af om det i grunden er rart eller ikke er rart, så snart det er der og under alle omstændigheder er der, hvaenten man ka li det eller ej. Jeg mener, jeg har aldrig haft nogen reel valgmulighed, det var der faktisk fra da jeg blev født, har jeg hørt fra pålidelig kilde, og så har det siddet der siden. Jeg kan ikke rigtig gøre fra eller til; sommetider synes jeg det er meget behageligt og en udmærket kilde til en fuldstændig legitim fornøjelse på flere forskellige måder. Til andre tider synes jeg det er noget besværligt vedhæng, som hele tiden stiller krav om det ene og det

andet og vil ha den ene eller den anden orgasmelyst opfyldt, og så ka det godt virke tyrannisk og lidt trættende. Men stort set er der jo ikke noget valg, såh — jeg har accepteret den tingest der, faktisk har den lejt sig fast ind i mine underbukser — gratis!

— *Var W.C. Fields et rigtigt Mandfolk?*

— Det ved jeg sgu ikke, jeg ved ikke hva et rigtigt mandfolk er. Hvis W.C. Fields var et rigtigt mandfolk, så er David Bowie nok ikke et rigtigt mandfolk, hvis David Bowie er et rigtigt mandfolk, så er det tvivlsomt om Elvis Presley var det, hvis Elvis Presley var det, så var Graucho Marx det utvivlsomt ikke — i mine øjne er det flintrende ligegyldigt, de var på hver sin måde morsomme, spændende eller underholdende, og de var mænd i en kønslig forstand. Hva et rigtigt mandfolk i øvrigt er, det har jeg ikke en gnist af anel-

se om. Nogen mænd er spændende i kraft af at de osse har feminine kvaliteter, andre er spændende i kraft af at de er rendyrket maskuline — på det sidstnævnte punkt holder jeg meget af Humphrey Bogart. Hvis man sku lave en slags definition på hva maskulin udstråling vil sige, eller altså på hva man ville opfatte som "et mandfolk" så tror jeg det ville være den figur Humphrey Bogart lavede på film — den er meget tæt på den difinition. Og han er osse en nydelse at se på, men det er David Bowie ved Gud osse! For slet ikke at tale om Laureen Bacal.

— *Hvorfor tar du ikke og melder dig ind i Mandebevægelsen?*

— Det undrer mig, at I netop som defineret mandeblad taler så lidt om — kønsforholdet, da man jo dog umiddelbart i al naivitet sku tro, at det var et rimeligt og nærliggende stofområde for et mandeblad. Den eneste måde man overhovedet ka definere mænd på, det er jo i forhold til kvinder, og der er det mit ganske bestemte indtryk, at kvinder er en utrolig slidstærk og mangesidig opfindelse. Jeg synes man må berømme dem for deres tålmodighed, fordi de har båret mændene i så mange år, og jeg synes man må påskønne deres taknemmelighed, fordi de ikke er løbet forlængst, og endelig vil jeg osse gerne yde en kompliment til deres uudgrundelighed og deres stadige evne til at være til stede, og undertiden ovenikøbet ikke engang gå når man ska hjem. Det synes jeg er ganske imponerende. Jeg går meget ind for kvinder, jeg forstår overhovedet ikke denne teori der ytres fra flere sider om, at den mand der vil finde sit sande køn må blive homoseksuel, helt eller delvis — jeg er af den stik modsatte opfattelse.

— *Hva så med Bøssernes Befrielsesfront?*

— Jamen, jeg har ikke det mindste imod at bøsserne befrier sig. Hvis bøsserne for Guds skyld har lyst til at gå og pule mænd, så synes jeg de ska gå og pule mænd i time- og uge- og månedsvis, der er overhovedet ikke nogen grund til at de sku holde op med det. Jeg siger bare at mit eget private indtryk altid har været, at hvis jeg sku finde ud af hvori min mandlige identitet bestod, så var det kun muligt at definere den i forhold til kvinder og i direkte samspil med kvinder.

— *Nu har du jo sagt mange gange at man ka ikke generalisere —*

— det er lidt af en hjertesag for mig, må jeg lige sige det, fordi jeg synes at især i disse halvfjerdser er der hærskarer af mennesker, der ikke bestiller andet end at generalisere på det mest patetiske, pinlige, dumme —

— *og tåbelige udgangspunkt?*

— Ja! Jeg synes det blir mere og mere nødvendigt at tale imod det, man kan nemlig ikke generalisere, og alligevel er det det folk gør hver eneste dag. De kommer og siger: Mænd er sådan, kvinder er sådan, parproblematik er sådan, intimt samliv er sådan, og der er ikke noget "sådan".

— Men er det ikke osse fordi man blir bedt om at ha nogen færdige meninger parat?

— Joh, men man har jo al mulig ret til at afstå fra det, selvom man blir bedt om det.

— Men hvem er det der generaliserer, er det Danmarks Radio, eller de kønspolitiske bevægelser, eller . . . ?

— Jeg tror de kønspolitiske bevægelser har en — la mig sige relativt stor del af skylden for at folk generaliserer mere og mere — og mere end fornuftigt er. Men på den anden side tror jeg osse de har en stor del af skylden for at en del mennesker er blevet friere og gladere i forhold til deres eget køn og i forhold til deres modsatte køn eller hva de nu har at forholde sig til. De gør noget godt på den ene side og de gør noget frygtelig lort på den anden side. Jeg mener det er udmærket, hvis der er nogen bøsser der ikke længere sniger sig langs med husmurene og er blege for at gå i byen, fordi de er bøsser — fordi de nu har talt med andre bøsser og fundet ud af at bøsser er osse smukke, eller bøsser ka osse tænke, eller bøsser ka osse ha vat i ørerne, eller hva Fanden de nu har fundet ud af. Det er jo glimrende, så er de jo gladere og stærkere, hvis de altså er det. Det er et udmærket resultat, det har jeg ikke noget imod, jeg ønsker at Danmark får flere og friere og gladere og stærkere bøsser, lissom jeg ønsker at Danmark får flere og friere og stærkere og gladere lesbiske, og almindelige kvinder, og almindelige mænd, og postbude, og bryggeriarbejdere, og politikere, og vinduespuksere og alle mulige andre, inclusive hundehandlere.

— Jamen, er den ene slags mere "almindelig" end den anden?

— Mener du om bøsserne er mere almindelige end hundehandlerne? Eller hvordan?

— Næh, snarere omvendt, om hundehandlerne er mere "almindelige" end de lesbiske?

— Jeg ved det sgu ikke, jeg har aldrig set nogen virkelig tilfredsstillende statistik der gjorde rede for det problem.

— Hvad synes du om Tvind?

— Ingenting, jeg har aldrig været der, jeg ved ikke noget om det på første hånd, og enhver der ville begynde at mene noget om det udfra en hel masse sludder i aviserne, ville simpelthen være en nakke af rang. Sandsynligvis vil jeg nok heller aldrig blive en regelmæssig gæst deroppe, for jeg har læst at de forbyder bl.a. rygning af cannabis. Hvis de nu havde en reklameplakat, hvor der stod: "Kom til Tvind og få gruppesex og glade dage!", og man så kom og fik hakket sjoveren af, så ville man ku tale om falsk reklame. Men så længe de aldrig har lagt skjul på, at det her er et munkesamfund, hvor vi ikke gør nogetsomhelst af den slags som traditionelt regnes for sjovt, men hvor vi alvorligt forsøger at uddanne os til modne samfundsborgere, ja så er det sgu folks egen sag om de vil hoppe på den eller ikke hoppe på den.

— Hva synes du om den nye kønspolitiske litteratur? Bente Clod og —

— ja, Clod synes jeg er rædselsfuld, simpelthen, jeg synes hun er utåleligt selvcentreret, utåleligt klynkende og ganske betydningsløs, hende ka jeg ikke holde ud — og hende har jeg læst, så det har jeg lov til at sige. Suzanne Brøgger synes jeg skriver glimrende, hun er meget dygtigere, hun er osse meget mere voksen og hun har meget mere styr på hva hun vil; hun er i hvert fald ikke en hulkende skolepige. Vita Andersen skriver udmærket og hende venter jeg mig meget af, jeg synes stadigvæk hun mangler nogen ting, bl.a. mangler hun — ikke så lidt humoristisk sans, hun har en tilbøjelighed til måske somme tider at trække sig lige lovlig meget op i en krog og sige: "Uh, verden er stor og grusom og har behandlet mig slemt og ondt". Men jeg tror det kommer det der humoristiske overskud, og så tror jeg hun blir skide hamrende god.

— Er det en generel mangel ved mange af de nye såkaldt kønspolitiske forfattere, at de mangler humor?

Jo! Jo og atter jo!

— Hvorfor er de så så populære, hvis de er dødkedelige?

— Det er sgu fordi der sidder så mange hjemme i deres egen lille skammekrog og fumler i deres eget lille mellemgulv og synes at de osse altid selv er blevet behandlet så hårdt og så unfair og så modbydeligt af verden, så de forstår det så godt så godt så godt. Når en almindelig frustreret gennemsnitskvinde sidder ude i Ballerup og læser Bente Clods erindringer om, hvordan mændene dog har snydt og bedraget hende, så tænker hun: "Ja! men det er jo nøjagtig lissom med mig, det er jo rigtigt, Bente!" Og det er der jo altid noget stimulerende ved. Det er sikkert lissom når jeg hører gamle blues-plader og

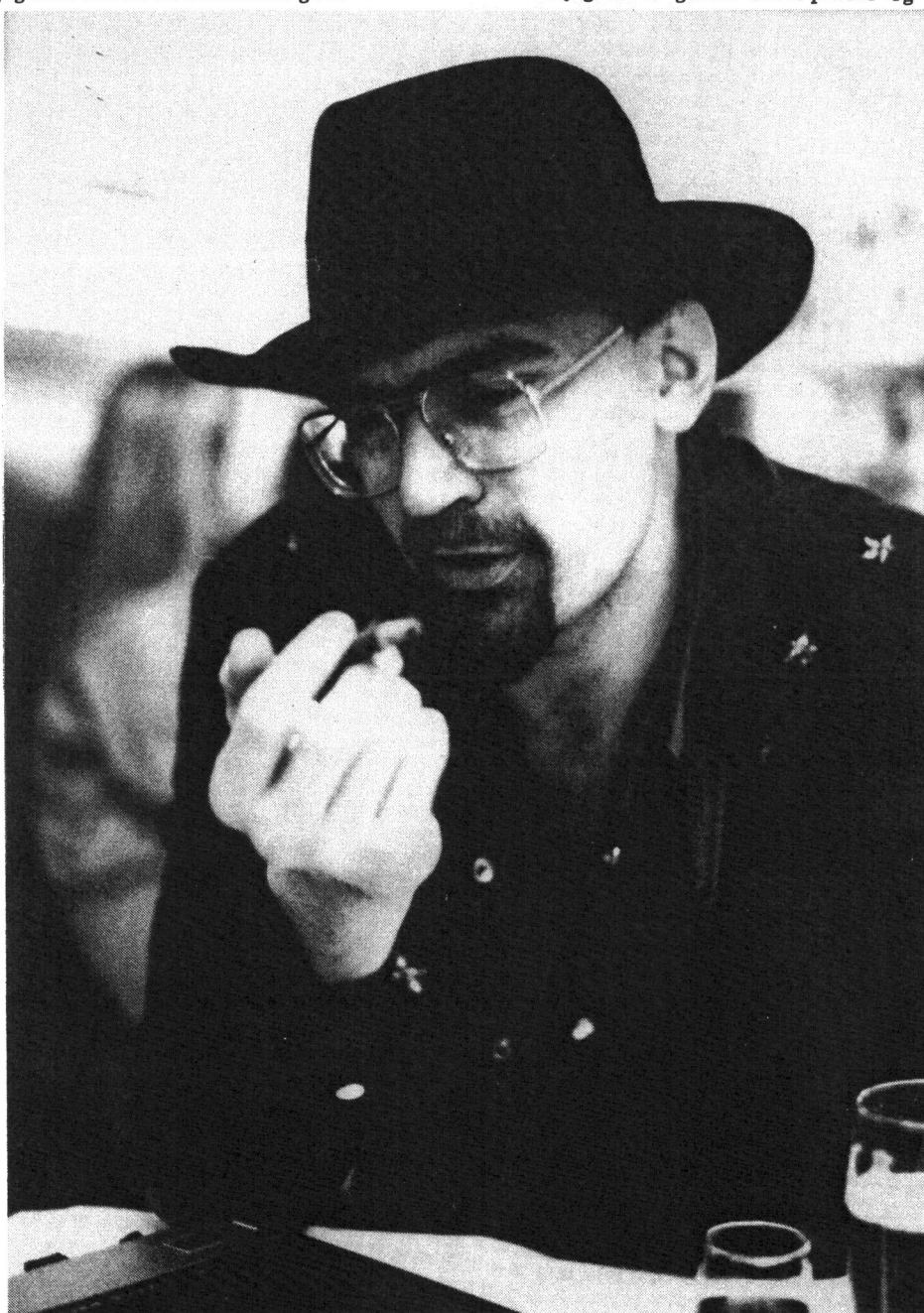

foto: Karsten Weirup

Blind John Hooker eller hva de nu hedder, når de synger om hvordan de havde tømmermænd i morges, og så sidder jeg og nikker og tænker: "Ja, det er rigtigt, kammerat! for jeg havde osse tømmermænd i morges". Det er cool nok. — Men som sagt, Raymond Chandler . . .

— *Ham er du meget hooked på, hvordan kan det være?*

— Det er simpelthen fordi jeg synes han skriver så helvedes godt. Altså, det er mange år siden jeg virkelig for alvor er blevet taget i røven og grebet og løftet fem meter op af en bog eller en forfatter, og de sidste der har gjort det, det er altså Raymond Chandler og Simenon, så derfor er jeg helt hooked på dem. Det er ikke bare det at de skriver pisse godt, det er osse det at de har et godt realistisk greb om hva verden egentlig består af, og hva det egentlig er folk gør ved hinanden. De klynker ikke og de hulker ikke, men de skildrer hvordan mennesker har det med hinanden, og hva mennesker gør med hinanden, og hvordan mennesker ka drive hinanden til vanvid, og undertiden drive hinanden til lykke. Og det gør de meget håndfast, meget konkret, og sådan at man både ka lugte og smage og høre og se det. Og det elsker jeg, det er litteraturens ældste opgave.

— *Vil det sige at der er mange af de andre (nye kønspolitiske) forfattere der er smålige og aggressive?*

— Måske ikke decideret de andre forfattere, men altså de almindelige deltagere i debatten, om jeg så må sige.

— *Stemningen?*

— Ja.

— *Vil det sige at stemningen er smålig og aggressiv?*

— Ja, som regel.

— *Selvcentreret?*

— Ja.

— *Selvoptaget?*

— Ja.

— *Egocentrisk?*

— Jep.

— *Tåbelig?*

— Jep.

— *Idiotisk?*

— Jep.

— *Uden perspektiv foreløbig?*

— Stinkende og klaustrofobisk, onanistisk — og, hjemmeskåret! Men altså, det er en overgang, det er altsammen en overgang, som ræven sagde, da man flåede den. Der har været behov for, at man havde de her voldsomme kønspolitiske oprør, der har været behov for at Ulla Dahlerup og Bente Clod sad og hylede, derefter har der været behov for at mændene sad og hylede og bøsserne sad og hylede og alle sad og hylede, så har der været behov for at alle skrev deres store tykke manifeste om hvordan de blev frigjorte, og det har sikkert altsammen skullet bruges til noget i en historisk udvikling, og nu er det Gud være lovet snart ved at være slut, og så kommer den tid snart hvor de begynder at skrive nogen fornuftige bøger om hvordan folk lever. Og det glæder jeg mig til, og så vil jeg begynde at læse igen.

— *De er introverte?*

— Det er ikke det, det er mere spørgsmålet om hvor deres introverthed bevæger dem hen; man ka godt være introvert på en sådan måde at det går udad, ikke, man ka osse være extrovert på en sådan måde at det går indad, det er det Carsten Nagel fx. efter min opfattelse er. Samtidig med at han tilsyneladende er udadvendt, så synes jeg resultatet blir indadvendthed. Det er lissom at sige: "Du, jeg er skide udadvendt, mand!, ved du hva jeg er skide udadvendt, nu ska jeg fortælle dig i halvanden time på en pisse udadvendt måde om hvor genial jeg er mand."

— *Vær spontan?*

— Netop, netop, jeg er dødspontan du, jeg er simpelthen spontan fra morgen til aften, det har jeg tilrettelagt. Jeg må indrømme, rent bortset fra det så gir jeg heller ikke mange flade femører for spontaneitet, fordi, spontan det er altså noget enhver hest ka være. Jeg ka sgu osse godt gå lige midt ud på Kronprinsensgade og helt spontant pisse midt på gaden; jeg tvivler bare på om det vil være til særlig gavn for nogen, og den spontaneitet det er mere noget folk bruger til at kilde sig selv med og sige: "Gud, hvor var jeg dog spontan!" I ni ud af ti tilfælde ville de ha gjort bedre i at tænke sig om to gange til og så handle med fornuft. Jeg kender mange mennesker der er det, men det er som regel ikke dem der pladrer om det hele tiden, og jeg kender mange der pladrer om det hele tiden, men det er som regel ikke dem der er det. Alt det der det er som regel ikke noget man snakker så meget om, det er noget man enten praktiserer eller osse ikke praktiserer, der er ingen der blir mere spontan af at man smider ordet "spontan" i hovedet på dem hele tiden. — Det er et gammeldags synspunkt, men som sagt, jeg er en meget gammeldags mand.

KLASSEKAMP OG BEFAMLING OG MANDERADGIVNINGEN

Mandebevægelsens Rådgivningsgruppe har eksisteret siden september 1976. Siden april 1977 har der været regelmæssig rådgivning for mænd i Mandehuset, Dronningensgade 14, i den første tid hver fjortende dag, men siden foråret 77 hver uge, onsdag kl. 19-21.

Vores rådgivning er alternativ, dvs. den går på andre betingelser end systemets. Problemet om journalisering meldte sig straks. Journaler lugter langt væk af formynderholdning og systemmisbrug. Den første lange tid undlod vi enhver notering. Men efterhånden som vi samlede mere erfaring, kom også ønsket om at effektivisere rådgivningen. Vi ønskede i flere tilfælde at kontakte mændene igen, hvis de ikke selv søgte os, og vi måtte derfor have deres navne og i hvert fald deres telefonnummer. Ved gensynet måtte vi kende deres problemer. Vi kunne ikke bare vedblive at opbevare dem i hukommelsen. Vi blev derfor i december 1977 enige om et mindstemål af journalføring, hvor vi nedtegnede navn og telefon, evt. adresse, og skrev ganske kort om mandens situation og problematik. Vi noterede også ned, hvor han havde sine oplysninger fra, så vi kunne vurdere virkningen af vores annoncering. Ved årsskiftet til 1979 havde vi derfor korte notater for alle de mænd, der havde besøgt os i det forløbne år. Disse notater er vi i færd med at overveje og drage erfaringer ud af.

112 forskellige mænd har besøgt os i året 1978. Ca. 25 er kommet igen, så det i alt bliver omtrent 140 besøg. Af disse havde ca. 60% vanskeligheder i forbindelse med separation/skilsmisse. Andre problemer er vanskeligheder omkring kønsrollen, jalousi, isolation, seksuelle problemer, økonomiske og problemer omkring, hvad man kunne kalde strandede karriere-mænd.

Bekræfter vore erfaringer det billede, man ellers har af manden som skabningens og samfundets herre? Af samfundets måske, men sandelig ikke af skabningens! Og skulle han være samfundets herre, er han så sandelig også dets slave.

Det kan være en vanskelig beslutning at gå til rådgivning hos nogle helt fremmede personer, og beslutter en mand sig til det, er det allerede et sundhedstegn, at han har initiativ til at gøre et eller andet ved sin situation. Men det kan være svært at komme ind. Nogle af mændene er meget bange for, hvad det er, de har indladt sig på. Andre er så presset af deres situation, at de nu efter at have besluttet at opsøge os gerne vil så hurtigt i gang som muligt. Nogle kommer nølende ind og siger, at de bare vil orientere sig lidt. Sommetider går de, uden at de er kommet af med det, der drev dem. Men når først der er åbnet for gemmerne, er det betryggende for det at være menneske at

se, hvor hurtigt lettelsen og tilliden ofte melder sig. De forskellige situationer kan stille os overfor mange forskellige opgaver, men vi erkender stadig klarere, at det vigtigste er at *lytte* og få manden til at *meddele* sig. Ind i samtalen må vi så yde et *modspil*, for ofte vil manden springe over, hvor gærden er lavest og placere vanskelighederne alle andre steder end i sin egen adfærd. Så må vi til at bore og sommetider direkte rette vores skyts imod ham for at holde ham fast på realiteterne. Vi må tage vores *egen* eksistens ind i samtalen, vi må bygge nærheden op omkring fælles erfaringer.

Det er mange forskellige livsløb, der bliver sendt i hovedet på os. Een er meget glad for damer i hvert fald i opløbet. Han er mandig og charmerende med lidt hang til alkohol. Konen har været tolerant, men nu vil hun ikke finde sig i hans damer mere. Og pludselig ønsker han kun, at ægteskabet skal bestå. Een har haft travlt hele ægteskabet igennem med uddannelse og karriere, og konen har gået hjemme. Hun har vundet bredde i basisgruppe og er tryk med sine børn. Manden føler sin isolation stadig stærkere og kan kun få kontakt med børnene ved at rette på dem. En anden ser på samme måde familien glide sig af hænde og er overbevist om, at det skyldes, at han lider af for tidlig sædafgang. En er blevet skilt fra sin kone, men har stadig besøgt hende og har holdt husorden. Nu er en ny mand flyttet ind, og han kan ikke forstå, at konen ikke mere vil finde sig i hans kritik, og at hun begynder at modarbejde hans samkvem med børnene. En er sendt hen af sit kollektiv, fordi han så gerne vil i seng med en pige, men ikke kan finde ud af, hvordan man kontakter en sådan. Vi har på fornemmelsen, at kollektivet anser ham for lidt barnlig. En er flyttet til et lejet værelse i København for en tid på konens råd, fordi ægteskabet er dårligt, og konen sammen med sine børn gerne vil finde ud af sit eget liv. Det er langsomt gået op for ham, at han vist er ved at miste både konen og børnene, men på den anden side, han har gjort alt for at imødekomme hende, for han vil så nødig miste sit ægteskab. En har allerede fra lille dreng vendt sig fra kammeraterne og læst bøger i al sin tid. Han er nu begyndt at gå på universiteter, er besat af drømme om kultur og åndsliv uden at kunne koncentrere sig til læsning bare en formiddag. Den akademiske isolation er allerede næsten total.

Skæbnerne er utallige. I forkortelse lyder de enkle og banale. Fremstillet detaillert i selve rådgivningssituationen med alle deres frustrationer, ulykker, deres selvhævdelse og høje intentioner bliver de nærværende, menneskelige og tragiske. De kræver hos rådgiveren indlevelse, respekt, egen erfaring at øse af og kritisk realistisk sans.

Rådgiverens indsats foregår i selve situationen på privatfronten, og klassekampen fortøner sig bag synskredsen. Vores vigtigste opgave er, at vi sikrer os tid til at

skabe *tryghed* og *selvindsig*t. Vore lægemidler er derudover kun få og sommetider dog større, end hvad mange andre kan yde. Vi kan først og fremmest foreslå en basisgruppe og dermed i heldige tilfælde et kammeratskab med andre mænd, der kan bygge ud over selve situationen. Vi kan samle mænd med ens problemer i problemløsningsgrupper og arbejde med dem. Vi kan bede mændene komme igen og stille dem opgaver til næste gang, og vi kan give konkrete oplysninger og hjælp i form af henvisning til sagførere og redogørelse for lovgivningen. Men kan vi også pege ud over problemerne og skimte nogle alternative perspektiver?

Produktion, forbrug og lønkrav er de primære virkeligheder i vores kultur. De kræver *dygtiggørelse til effektivitet og rendyrkning af helt begrænsede færdigheder*. Det er manden, der står på alle vigtige led i denne proces. Klassedelingen, som måske i endnu højere grad er en prioritering af høj kompetance mod lav end den er løndifferentiering, er en forudsætning for processen. I produktionsprocessen vendes blikket mod de konkrete gevinster fremfor de nuancerede værdier. Manden, som er boss på arbejdspladsen, er barn i hjemmet. Manden, som er kompetent på kontoret, ved ikke, hvordan han skal tale til sine datter i dagligstuen. Manden, som får hele produktionen op at stå, taber hele ansigtet i lagenet, når han ikke kan få rejsning. Hans produktionskabende potens er omvendt proportional med den hjemlige. Derfor griber han til de nemme forklaringer, når han ikke slår til. Hvis bare pikken ville fungere lidt længere, før den går, ville han redde ægteskabet. Hvis han fik en pige på kroen, var hans sociale problemer løst. Han havde så godt med konen, og de bollede så dejligt, men så blev han arbejdsløs. Han er tilfreds i enhver henseende, han ved bare ikke, hvad han skal fordrive tiden med, når drengen besøger ham hveranden week-end. Hvis bare han kunne få løst sin alkoholisme med lidt lithium, ville forholdet til familien være i orden. Vi ser ofte en overdreven tillid til loven og statsmagten, som tyder på manglende forståelse for betingelserne omkring den enkeltes indsats. Hvis konen f.eks. ikke vil udlevere barnet til samkvem, må kommunen træde til og ordne sagen med fogedens og en taxas hjælp.

Gang på gang må vi gøre mændene opmærksomme på, at de ikke vil kunne gennemtrumfe en samkvemsordning, hvis de samtidig bekriger ex-konen.

Problemerne har en samfundsside og en personlig side, f.eks.: arbejdsløshed, den påtvungne isolation, og, det seksuelle.

Arbejdsløshed kan på samfundsniveau kun løses ved at samfundet nægter at lade en eneste gå ledig, så længe der er opgaver at løse. Og opgaver er der nok af. Men det kræver oprettelse af stillinger, nivellering af løn og flere offentlige udgifter. Sandsynligvis kræver det en socialistisk samfundsorden.

Isolationen og specialiseringen løses på

samfundsplan kun ved integrering af praktisk og teoretisk arbejde, en varieret kompetance hos så mange som muligt, en alsidig og rigelig uddannelse og en større planlægning. Sandsynligvis kræver det en socialiseret samfundsorden.

Indenfor *det seksuelle* er venstrefløjens metoder de mest problematiske. Det er da også Freud, der gør opmærksom på, at selvom vi fik en samfundsorden med afskaffelse af privatejendommen, ville det seksuelle skabe uligheder og muligheder for magtmisbrug, som vi på indeværende tidspunkt slet ikke kan overse. Bortset fra kvindens indplacering på arbejdsmarkedet er den materielle basis for ændret seksualitet: p-pille, andre præventive midler, fri abort og sterilisation. Men vi er rigtig nok dårligt kodede for ændrede *sexvaner*. Vi har fået indpodet seksualskræk, afsky for egne og andres kønsorganer, en forestilling om, at nære forhold snarere bør være "platoniske" end seksuelle, og angst for vores eget køn gennem hele vores kristne og viktorianske fortid. Vi er på det sidste som modvægt blevet fodret med pornografisk præstationssex på kapitalens betingelser. Vores samfund opfordrer i vid udstrækning til passivitet, isolation og tryghedsnarkomani.

De mænd, der besøger os på rådgivningen, har ofte helt mistet fodfæstet, når de har opdaget, at konen har haft samvær med en anden, eller hvis konen har bestemt, at de skal ned og besøge et lesbisk kollektiv næste søndag. Det er *påfaldende*, så tit de slæber rundt med en indremissionsk opdragelse. Det personlige hænges op på det seksuelle, som samtidig forsvømmes, og kontaktfladerne indsnævres.

Om vi skal begynde med klassekampen eller på privatfronten er spørgsmålet om ægget og hønen. Uden ændrede mennesker intet ændret samfund, og uden ændret samfund ingen ændrede mennesker. Og på den anden side, af et ændret samfund følger ikke automatisk ændrede mennesker.

Vi har her prøvet at give nogle fingerpeg om, hvordan privatsfæren peger lige ud i offentligheden. Vi frustreres ofte over opgavernes mængde i forhold til vores egen tid og evner. Og dog, havde vi ikke tid til at le undervejs, ville resultatet blive endnu ringere. Men vi håber at have påvist, *hvorfor* Manderådgivningen er integreret i Mandebevægelsen, og *hvorfor* Mandebevægelsen er en socialistisk bevægelse. Kønskamp er om ikke klassekamp, så i hvert fald en kamp for integrering af klasserne, og integrering af klasserne er også en åbning og alsidiggørelse af menneskene.

Mandebevægelsens rådgivningsgruppe